

УДК 633.3

Топчій О.В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
Король Л.В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
Чухлеб С.Л., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
 Український інститут експертизи сортів рослин
 E-mail: otopchiy1992@gmail.com

ЗМІНА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ГОРОХУ ПОСІВНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ ЗОН ТА РОКІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Горох посівний є найпоширенішою культурою серед родини Бобових. На сьогоднішній день вирощується у багатьох країнах світу, найбільшим виробником являється Канада. Найбільше горох ціниться за його поживні якості, а саме великою кількістю білка із незамінними амінокислотами, що наближає його за складом до білків тваринного походження. Серед агротехнічних властивостей гороху є його здатність забезпечувати ґрунт азотом покращуючи при цьому якісні й кількісні показники врожайності наступних культур.

Зважаючи на цінність культури особливої уваги набуває вивчення впливу ґрунтового-кліматичних зон на показники якості гороху посівного (зернового).

Дослідження сортів гороху посівного (зернового) проводиться в ґрунтового-кліматичних зонах Лісостепу та Полісся на дослідних полях філій Українського інституту експертизи сортів рослин. Вміст білка визначали методом інфрачервоної спектрометрії на приладі Infratec 1241. Згідно Програми лабораторних досліджень у 2019 р. отримано та проаналізовано 15 сортів, у 2020 р – 21 та у 2021 р. – 15 сортів гороху посівного (зернового).

Показником якості сортів гороху посівного є вміст білка в зерні. Залежно від ґрунтового-кліматичної зони та року дослідження вміст білка становить 24,8–25,7%. Аналізуючи отримані

дані впродовж 2019–2021 рр. видно, що максимальні значення вмісту білка мали у 2020 р. – 25,7% – Лісостеп та 25,6% – Полісся. Найнижчі значення отримали у 2019 р. – 24,8% – Лісостеп та 24,9% – Полісся. Порівняно до 2020 р. вміст білка знизився на 0,5 % у 2021 р. в обох ґрунтового-кліматичних зонах.

Маса 1000 насінин в зоні Лісостепу становить 219 г у 2019 р., 178 г – 2020 р. та 222 г – 2021 р., в зоні Полісся – 195 г у 2019 р., 210 г – 2020 р. та 239 г – 2021 р. Таким чином видно, що порівняно до 2020 р. маса 1000 насінин у 2021 р. зросла в обох ґрунтового-кліматичних зонах, на 44 г в зоні Лісостепу та 29 г в зоні Полісся.

Урожайність сортів гороху посівного (зернового) зросла у 2021 р. та становить 3,2 т/га в зоні Лісостепу та 3,3 т/га в зоні Полісся. У 2019–2020 рр. в зоні Лісостепу урожайність 2,3 т/га, в зоні Полісся 2,0 т/га у 2019 р. та 2,5 т/га – 2020 р.

Отже, за результатами проведених досліджень можна зробити висновок, що у 2021 р. зменшився вміст білка на 0,5% порівняно до 2020 р та зросла урожайність гороху посівного (зернового). Відповідно до класифікатора показників якості ботанічних таксонів, сорти яких проходять експертизу на придатність до поширення, сорти гороху посівного за показником вмісту білка належать до середньобілкових (23,1–29,0%).

УДК 633.854.78

Топчій О.В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
Щербиніна Н.П., старший науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
 Український інститут експертизи сортів рослин
 E-mail: otopchiy1992@gmail.com

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ СОНЯШНИКУ ОДНОРІЧНОГО ОЛІЙНОГО, КОНДИТЕРСЬКОГО ТА ВИСОКООЛЕЇНОВОГО НАПРЯМУ ВИКОРИСТАННЯ В РІЗНИХ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ ЗОНАХ УКРАЇНИ

Соняшник однорічний має три напрями використання – високоолеїновий, олійний та кондитерський. Залежно від напрямку використання значущість показників якості змінюється. Так, сорти кондитерського напрямку мають мати низький вміст олії та високий вміст «сирого протеїну», лущинності та масу 1000 насінин >70 г. Сорти високоолеїнового напрямку характеризуються високим вмістом олеїнової кислоти. Однак основним показником якості соняшнику однорічного є вміст олії.

З метою подальшого вивчення якості сортів соняшнику однорічного та напрямку їх викорис-

тання, доцільним є порівняння основних показників якості.

Дослідження сортів соняшнику однорічного проводиться в ґрунтового-кліматичних зонах Степу та Лісостепу на дослідних полях філій Українського інституту експертизи сортів рослин. Вміст олії визначали експрес методом на аналізаторі ЯМР MQC 5-12, вміст «сирого протеїну» на приладі Instalab 700, вміст лущинності термографічним методом.

Згідно Програми лабораторних досліджень у 2020 р надійшло 234 сорти соняшнику з них 202 сорти олійного, 29 – високоолеїнового,